

Krkonošské mokřady jsou unikátní a důležité nejen pro českou přírodu

2.2.2024 - Radek Drahný | Správa Krkonošského národního parku

V původním bezlesí Krkonoš nacházíme vrchovištní (subarktická) rašeliniště, která jsou výjimečným ekosystémem v rámci střední Evropy.

Všechna jsou součástí Evropsky významné lokality Krkonoše a Ptačí oblasti Krkonoše, tedy evropské soustavy NATURA 2000, s výskytem řady chráněných druhů a pro evropskou přírodu klíčových přírodních stanovišť. Vrchovištní rašeliniště na území Krkonoš (Úpské a Pančavské rašeliniště, Hraniční louka) jsou zařazena na seznamu mezinárodně významných mokřadů Ramsarské úmluvy, s polskými rašeliništi tvoří dokonce přeshraniční ramsarskou lokalitu.

Kromě klasických rašelinišť máme v Krkonoších také rašelinné a podmáčené smrčiny, do jejichž podoby v minulosti značně zasáhl člověk. Odvodnil je. Důvody se v různých časových obdobích lišily. Na přelomu 18. a 19. století to byla snaha našich předků rozšířit lesní porosty jako zdroj dřevní hmoty pro důlní činnosti, později pro sklárství a další potřeby rozvoje průmyslových odvětví. Odvodňování v 80. a 90. letech minulého století bylo snahou obnovit porosty po holosečných těžbách vzniklých jako následek emisního spadu a odumírání lesů. Faktem ale je, že odvodněním se snižuje hladina spodní vody, dochází ke zvýšené erozi a odnosu organického materiálu.

Právě na obnovu těchto rašelinných a podmáčených smrčin se v posledních letech Správa KRNAP intenzivně zaměřila. říká ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch. upřesnil. popsal změnu Böhnisch.

První dva projekty patřily k prvním rozsáhlejšími pokusům o zlepšení stavu odvodněných lesních společenstev. Navázal na ně v loňském roce dokončený a zatím nejrozsáhlejší projekt. V jeho první části jsme přesně zaznamenali plochy vhodné k revitalizaci a byl vypracován materiál obsahující detailní popis každé plochy spolu s konkrétními postupy revitalizačních opatření. V průběhu druhé části projektu jsme provedli revitalizační zásahy na jednotlivých plochách. Na odvodňovacích příkopech jednotlivých ploch vznikl systém různě velkých přehrázek. Ty slouží ke zpomalení či zastavení odtoku vody z mokřadu. Jejich zanášením a zarůstáním postupně dochází k likvidaci celého odvodňovacího systému a k následné obnově mokřadního stanoviště. říká Viera Horáková, garantka projektu, vedoucí Oddělení ochrany přírody Správy KRNAP. dodala Horáková.

Ze všech revitalizovaných ploch bylo vybráno deset, na kterých je nastavený dlouhodobé sledování změn vegetace, hladiny podzemní vody, pH a teploty.

Zachování nebo obnova přirozeného režimu mokřadních stanovišť je jedním z cílů, které si Správa Krkonošského národního parku vytyčila v rámci Zásad péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo.

Nejvýznamnějším typem mokřadů v Krkonoších jsou bezesporu rašeliniště. Rašeliniště na hřebenech Krkonoš jsou součástí krkonošské arkticko-alpínské tundry a výrazně je ovlivňuje chladné klima. Roční průměrné teploty se pohybují kolem 0 °C, roční úhrn srážek dosahuje zhruba 1 500 mm a souvislá sněhová pokrývka zde leží od začátku listopadu do konce dubna. Takové klimatické podmínky jsou srovnatelné s horskými oblastmi Norska a Švédska. To vysvětluje, proč se v těchto polohách Krkonoš vyskytuje tolik severských a vysokohorských druhů. Největšími poklady krkonošských rašelinišť jsou například drobný keříček ostružiník moruška, malinký ptáček slavík modráček tundrový, suchopýrka pochvatý a úzkolistý, šídlo horské známé jako létající drahokam nebo vyslanec severské tundry,

bylina všivec sudetský.

V Krkonoších jsou k vidění různé typy rašelinišť. Úpskému nebo Pančavskému rašeliništi se říká vrchoviště. Největší lesní rašeliniště v Krkonoších najdete na Černé hoře. Kromě jezírek s vodou jsou v rašeliništi taky kopečky – buly, tvořené hustě narostlými rašeliníky a další vegetací.

Charakteristickou rostlinou rašelinišť jsou rašeliníky. V Krkonoších jich roste kolem 20 druhů. Bez rašeliníků by nebylo rašeliniště, ale tahle rostlinka je zajímavá ještě z několika dalších důvodů. Zatímco většina rostlin během svého života doroste do nějaké velikosti a pak ukončí svůj růst, rašeliník pořád přirůstá. Rašeliniště ale nevyroste až do nebe. Rašeliník se totiž na bázi postupně rozkládá a vytváří základ pro vznik rašeliny. Kromě živin z hornin, na nichž rašeliniště vzniklo, a ze vzduchu, které sem vítr nafouká a srážkové vody, přijímají rašeliníky potravu právě ze svých rozkládajících se těl. Druhou zvláštností je schopnost rašeliníků zadržovat vodu. Dokážou pojmout až dvacetinásobek svého objemu. Právě proto je v rašeliništích pořád vlhko a trvalo by opravdu dlouho, než by rašeliniště vyschlo.

Největší ohrožení pro tyto cenné lokality představují sami návštěvníci Krkonoš, jestliže nerespektují pravidlo pohybu pouze po turistických cestách v klidových územích KRNP. V poslední době rašeliniště ohrožuje i nástup klimatické změny spojený s výkyvy počasí v podobě delších suchých období v průběhu roka.

Další informace o aktuálním dění v Krkonošském národním parku najdete na facebookovém profilu <https://www.facebook.com/spravakrnap>

<https://www.krnap.cz/aktuality/tz-krkonosske-mokrady-jsou-unikatni-a-dulezite-nejen-pro-ceskou-prirodu>